

# Posuzování konkrétních podmínek při určování objektů ničení

Nutná, a proto správná zásada o ničení těch cílů, které jsou jako prvky sestavy nepřítele nejnebezpečnější, má za následek že dochází k zobecnění takovýchto hledisek na základě znalosti významu a funkce těchto prvků. Posouzení souvislosti jednotlivých prvků sestavy nepřítele mezi sebou a jejich vztah k celku a význam z toho odvozený se děje cestou zkoumání příčin a následků.

Sestavu nepřítele zkoumáme z dvojího hlediska. První se týká vnitřních vztahů jednotlivých prvků v řetězci: příčina — následek, druhé se týká jejich vztahů (jednotlivě i v celku) k naší sestavě ve stejném řetězci. Je totiž známo, že např. funkce nepřátelského velitelského stanoviště spočívá v řízení boje, ve velení. Nositel velení je proto velitelské stanoviště. Tento vztah k podřízeným vojskům má prvořadou důležitost a jeho porušení nebo zrušení zabrání řízení těchto vojsk a v důsledku toho působí jejich ochromení. Podobně můžeme usuzovat o funkci nepřátelských zbraní hromadného ničení. V době, kdy palba je rozhodujícím činitelem, jsou tyto prostředky nejdůležitějšími objekty, jejichž vyřazení zbavuje nepřítele možnosti jich použít a tím ho staví

do nepříznivé situace. Takových příkladů můžeme analogicky uvést celou řadu. Z toho pak obecně, např. v našich řádech, vyplývá pořadí důležitosti takovýchto objektů a nutnost jejich ničení.

Tato obecně platná hlediska jsou však zároveň při jejich mechanické aplikaci příčinou stereotypních řešení. Protože sestava nepřítele poskytuje síce různé prvky jako cíle, i když zároveň jejich druhové i celkové množství není zdaleka vysoké, dochází v praxi k předem vytýpovaným řešením, k apriornímu vyčíslování a vyjmenování takovýchto objektů jako by pro všechny případy. Takové, svým způsobem zmechanizované rozhodování, zajistí ulehčuje celý rozhodovací proces a zároveň dává přehledný podklad pro činnost vlastních vojsk. To je druhá příčina stereotypních řešení. Soustavné praktické procvičování a z toho pramenící návyky štábů a vojsk vedou k zlepšení a urychlení takové činnosti, umožňující dosáhnout vyšší zhodnocení proti minulým cvičením, nácvikům a ostatním opatřením bojové a operační přípravy. Protože podstatná změna v této praxi by zpočátku značně ztížila situaci, štáby ji různě

ným způsobem dosavadní praxe obhajují. Nové pohledy pak nemění nic na kvalitě takové činnosti, ale týkají se jen dílčích problémů a úprav, které nevybočují z dosavadních zvyklostí.

Tento konzervatismus je další příčinou stereotypních řešení. V tomto směru velmi neblaze působí i snaha po nediferencovaném zmechanizování a zautomatizování jak rozhodovacího procesu, tak jistých činností vojsk. Neblaze proto, že svým způsobem přímo stereotypní programy a vstupy vynucuje. Ačkoli každý jen trochu fundovaný vojenský odborník zdůrazňuje složitost a mnohotvárnost soudobého boje a operace, přece bohužel zapomíná na Hegelovu myšlenku, kterou tak výrazně souhlasně podtrhl V. I. Lenin v jeho Filosofických sešitech; „Čím se myšlenky stávají bohatšími na určenost a tím na vztahy, tím zmatenější na jedné straně a tím svévolnější a nesmyslnější na druhé straně se stává jejich podání v takových formách, jako jsou čísla.“<sup>1)</sup>

Místo přínosem, stává se faktor zmechanizování a zautomatizování jedním z hlavních příčin stereotypních řešení. Konečně,

i když ne zdaleka jako poslední faktor, příčinou stereotypů je úplně pomíjení teze o konkrétnosti pravdy, která vylučuje přístup k faktům s obecnými formulami a naučenými schémata. Přihlížení ke konkrétní vzájemné souvislosti jevů, rozbor právě panujících podmínek a ne pomíjení změněné situace jsou však požadavky, kterých důrazně nedbáme. S tím souvisí i téměř naprosté pomíjení takového faktoru, který v řetězci příčina — následek hraje důležitou roli, totiž faktoru podmínek nutných k vyvolání jistého účinku na základě jisté příčiny. Všechna schémata příčin a následků jsou obvykle v případě ohodnocení významu a funkce nepřátelských objektů jako cílů schémat naprosto zjednodušená neužívajícími nutné podmínky, a proto schémata nesprávná. Za takového stavu pak není divu, že nám vyplývají takové závěry, jako např.: zničme-li divizní oddíl Honest John, zbavíme divizi rozhodujícího palebného faktoru, zničme-li velitelské stanoviště divize, ochromíme velení divizí atd.

V další části článku chci ukázat, že jde téměř vždy o velmi závažné omyly.

### Typický případ zjednodušení

Z mnoha možných případů při hodnocení jednotlivých objektů v sestavě nepříteli uvedu nejprve případ hodnocení významu velitelského stanoviště divize. Tento prvek obecně pokládáme za prvek, který rozhodujícím způsobem ovlivňuje bojovou činnost podřízeného svazku, a proto jeho zjištění a zničení věnujeme usilovnou péči.

Usilovná péče v oblasti průzkumu znamená vyčlenění potřebných sil a prostředků k jeho zjištění, tedy i jejich odčerpání z úkolů jiných, a to jak v čase, tak v prostoru. V oblasti ničení pak to znamená určení prostředků a sil k ničení a stejné důsledky spojené s nemožností jich použít jinak a jindy.

Zeptejme se nyní, čeho dosáhneme, když zjistíme a zničme takové velitelské

stanoviště. Podle obecného schématu by mělo dojít k ochromení řízení svazku, popřípadě k dalším, pro nepříteli ještě horším následkům. Toto schéma skutečně platí. Platí však výlučně za jistých podmínek. Nejsou-li tyto dodrženy, pak nejde o pravdu, ale o nepravdu v našich závěrech o významu zničení tohoto cíle.

Které jsou to podmínky, celkem známe. Především nesmí existovat rozvinuté předsunuté nebo dokonce záložní velitelské stanoviště. Dále musí být zaručeno, že velení nemohou převzít přítomné orgány, např. na týlovém velitelském stanovišti. Dále je nutné vyloučit, že velení se neujme např. velitel některé brigády nebo dokonce představitel velení armádního sboru. V případě, že tyto prvky jsou v prostoru divize rozvinuty, pak předpokládaného původního důsledku zničení

<sup>1)</sup> V. I. Lenin, Filosofické sešity, SNPL 1954, str. 90

velitelského stanoviště divize dosáhneme jen současným zničením těchto prvků.

To jsou jen některé podmínky, které musíme zvážit, než vyslovíme závěr o důsledcích ničení velitelského stanoviště. Ale nejde jen o ně. Sám fakt konstatování, že velitelské stanoviště je nositelem velení a řízení, je sice pravdivý, ale neznamená, že tomu tak je vždycky. Představuje-li si někdo, že obecný požadavek na nepřetržitost velení může chápat skutečně doslova, že totiž velení probíhá bez přerušování, každou hodinu, či dokonce neustále, pak se hluboce mylí. Na stupni divize se vydávají rozkazy obvykle jednou, dvakrát denně. Jsou-li již vydány, pak velitelské stanoviště pozbývá až do příštího zásadního rozhodnutí v podstatné míře na svém významu. Přitom ovšem nevylučují, že z některého stanoviště se skutečně velí nepřetržitě. To znamená, že se velí buď zdlouhavě, nebo že se velí za podřízené

stupně, nebo že se vydané rozkazy neustále mění. Pak by ovšem bylo lépe takové stanoviště neničit a ponechat vyřazení podřízeného svazku jeho péči. V mnoha dalších případech však velitelské stanoviště divize nemusí ani onu svoji řídicí funkci ještě nebo již plnit. Tehdy nemůžeme proto očekávat při jeho zničení dosažení ani zlomku předpokládaných důsledků. Konkrétně se tak může dít v prostorech soustředění svazku v operační hloubce, po zahájení přesunu, v opevněném prostoru, na široké frontě atd. Jak je vidět, musíme splnit celou řadu nezbytných podmínek k tomu, aby fakt vyřazení velitelského stanoviště skutečně umožňoval očekávat ochromení činnosti svazku. Nebudeme-li k nim přihlížet, bude-li očekávaný efekt vytypován jen podle obecně platných hledisek, hrubě zkreslíme a zjednodušíme situaci, čímž se dostaneme na půdu nereálna.

#### Faktor souvislosti

Když jsem poukázal na nutnou existenci podmínek, které umožňují vznik jistých následků z jistých příčin, dotkl jsem se v první řadě otázky souvislosti mezi jednotlivými jevy. To, že sestava nepřítel je složitým a vzájemně spjatým souhrnem jednotlivých prvků, velmi dobře známe. Rovněž známe, jak jednotlivé prvky ovlivňují druhé a kdy je ovlivňují. Funkci těchto složek nemůžeme utajit. Můžeme tvrdit, že má obecnou platnost. V tom problém není. Potíže nastávají tam a tehdy, kdy máme pracovat s konkrétními podmínkami, uvažovat o nich a především přesně je znát. To co jsem řekl např. o velitelském stanovišti svazku, může sloužit v tomto směru k dalšímu rozvedení.

Víme, jakou funkci má v systému velení existence záložních, předsunutých a týlových velitelských stanovišť. Víme, co můžeme očekávat od velitelských stanovišť podřízených i nadřízených tohoto svazku. Ta zaprvé. I když je pak zjistíme, někdy nemáme dostatek prostředků k jejich zničení. To zadruhé. V celku nemůžeme očekávat, že by se zjištění i zničení mohlo

týkat celého tohoto souhrnu velitelských stanovišť, což by jedině mohlo způsobit skutečné ochromení velení konkrétního svazku. Z tohoto zřetele jeví se snaha po zjišťování a ničení velitelských stanovišť naprosto neefektivní. Vyřazení jednoho nebo dvojice prvků ze souhrnu, jehož chod je zaručen daleko větším počtem prvků, je očividně zbytečná. Protože však skutečný počet rozvinutých velitelských stanovišť nebudeme znát, ale budeme se spoléhat jen na odhad, pak i očekávaný výsledek ničení (pokud se k němu rozhodneme) bude vymezen tou či onou pravděpodobností. Nemíním v tomto směru pravděpodobnost zásahu cíle jako takového, to je věc jiná a další. My zatím předpokládáme, že cíl bude skutečně zničen, ale že i za této situace se výsledek dostaví s jistou pravděpodobností. Tedy velení ochromíme v tom či onom stupni a časovém rozmezí. Nepříznivě působí ta skutečnost, že vlastně můžeme jen hovořit o pravděpodobnosti našich předpokladů, ale hodnotu této pravděpodobnosti nemůžeme vyjádřit.

Souvislosti, které ovlivňují faktor velení, jsou tak složité (systém úhrad, zastupitelnosti, ale i takových okolností, jako „již odvelení“, nebo „ještě nevelení“), tak mnohotvárné, že si nemůžeme skutečně v konkrétních případech dělat naděje na splnění obecně platné teze: je-li veli-

telské stanoviště nositelem velení a vyřadím je, ochromím činnost vojsk.

Tento příklad rozdílu mezi obecným a konkrétním není jediný. Nemůže být ani jediný, protože vždycky, i když v jiných souvislostech a z jiných důvodů, v praktické činnosti se objevuje prvek konkrétní.

### Jiné příklady

V první stati jsem se zmínil o obecné tezi prvořadě nebezpečnosti zbraní hromadného ničení. Budeme nyní konkrétně zkoumat toto konstatování podle dosud neznačeného příkladu s velitelskými stanovišti. Platnost této teze budeme zatím pokládat za bezvýhradně správnou v případě války s použitím jaderných zbraní [jiných prostředků hromadného ničení]. Pro náš příklad si však zvolíme takovou situaci, že válka je vedena bez jaderných zbraní a že konkrétním objektem zkoumání bude divizní oddíl Honest John. Velmi ukvapeně můžeme zaujmout takové stanovisko, které potvrzuje obecnou tezi, a to s odůvodněním, že nikdo neví, kdy může situace přerůst v použití jaderných zbraní, a proto bude věci jen na prospěch, abychom takovýto objekt zničili již předem. Toto stanovisko je typickým příkladem nekonkrétního zkoumání situace. Totiž proto, že vyděluje oddíl Honest John ze souvislostí právě určujících průběh boje, absolutizuje jeho význam a zcela zanedbává ty složky a souvislosti, které konkrétní stav charakterizují. Boj bez jaderných zbraní se zajisté vede jinými prostředky, a to takovými, které umožňují úspěch tohoto boje. Na tom není nic divného, za druhé světové války se bojovalo jenom tak. Boj tedy probíhá podle správného či nesprávného použití těchto prostředků a sil a ne podle toho, že mohou být použity jaderné zbraně. Kdo se bude orientovat na něco, co situaci nepodmiňuje, kdo místo vyřazení těch prostředků, které jsou zasazeny, bude postihovat nezasazené a proto nic neovlivňující, prospěje ne sobě, ale nepříteli. Konkrétně to znamená, že bude-li plnit hlavní palebnou funkci např. dělostřelectvo, pak

vyřazení oddílu Honest John toto dělostřelectvo uchová. Prostředky průzkumu a ničení jsou přece jen omezené a musí být použity na to, co má na boj vliv a ne na to, co nemá, ale někdy by mohlo vliv mít. Po období, kdy tato teze platila neomezeně, zdá se dnes právě uvedený názor jako něco naprosto nového a zároveň nesprávného. Je to pochopitelné, protože přistupovat k věcem s naučenými šablonami a zvyklostmi je pohodlnější, než hledat řešení nová a měnit dřívější stanoviska podle konkrétních podmínek. Přitom ovšem na požadavku neprodle-ného ničení zbraní hromadného ničení i za této nové situace cosi racionálního je.

Je fakt, že vyřazením těchto prostředků si vytváříme příznivou situaci do budoucna a protože nebojujeme jen den nebo dva, je tato snaha racionální. Ovšem za jedné podmínky, že totiž budeme mít v případě války bez jaderných zbraní daleko více prostředků průzkumu a konvenčních prostředků ničení, než v případě války s jadernými zbraněmi. Obrazně řečeno, že provedeme boj ve dvou liniích: konvenčními prostředky proti konvenčním, a to v dostatečných proporcích a zároveň s tím konvenčními prostředky proti zbraním hromadného ničení, a to opět v dostatečně proporcích. Splníme-li tuto podmínku, pak dojde k oslabení hodnoty činnosti v „první linii“ a věci se obrátí v náš prospěch. Jak to dnes vypadá s touto podmínkou, obecně známe.

Nekonkrétní posuzování situace při volbě cílů k ničení je ovšem analogické i s jinými případy. Argument, že totiž ničením oddílu Honest John ještě v době bez použití jaderných prostředků vytváříme podmínky pro činnost v budoucnu, je

prakticky totožný s nekonkrétními rozhodnutími při globálním rozdělení cílů mezi nepřátelskou divizi prvního sledu a operační hloubku. Tento případ se velmi často vyskytuje. Opět argumentujeme tím, že ničením cílů v operační hloubce vytváříme podmínky pro budoucí úspěch naší operace. Zapomínáme ovšem, že tento rozmach může nastat jen v případě, bude-li splněna jedna podmínka: konkrétně v útoku průlom divize prvního sledu. Je opravdu neúčinné ničit cíle v operační hloubce a vlastní prvosledové divizi neumožnit průlom a nebo zničení prvosledové divize nepřítel. Jaké jsou konkrétní možnosti naší divize v tomto směru, opět dostatečně známe.

Nyní se však ještě vraťme k původnímu předpokladu, že totiž vždy platí teze o prvořadě důležitosti oddílu Honest John v jaderné válce. Je to skutečně tak? Jistě. Za určitých podmínek. Ani v tomto případě nemůžeme postupovat automaticky podle šablony. Hned na začátku mohu uvést takový argument, který sice je málo pravděpodobný, ale přece možný. Nebude-li totiž u tohoto oddílu již jaderná munice, pak do

doby, než dojde další, nemůžeme hovořit o platnosti uvedené obecné teze. Zjistit, zda-li u oddílu munice ještě je nebo ne, možné je.

Ale nejde jen o tento případ. Naše divize bude třeba bránit opevněný prostor, ke kterému v celé šířce a hloubce přimkl nepřítel své síly. Ptejme se, na jaké objekty může oddíl Honest John působit, když všude vojska bojují v přímém dotyku? Takovým momentů v boji je jistě více. Rozvinutí všech sil po střetnutí s nepřitelem a opět boj v těsném dotyku je dalším příkladem.

Přítom však upozorňuji, že smysl těchto úvah nemůžeme spatřovat v absolutním popření nebezpečnosti tohoto prostředku nepřítel, ale v tom, že podle konkrétní situace nemusí tento cíl být vždy prvořadě důležitý, že toto označení se může vztahovat na jiné cíle a ty je pak potřeba ničit dříve, než zbraň hromadného ničení.

V šachové partii je král nejdůležitější a přece nemůžeme vždy tvrdit, že je nutné a možné dávat mat prvním nebo prvními tahy...

### Polovičaté řešení

Pominutí faktoru souvislosti a nutných podmínek nastává i v jiném případě. Škodlivost a chybnost takových řešení vyplývá ze zjednodušení situace, nepostihnutí podstatných stránek situace, ukvapenosti a nedůslednosti. Něco podobného jsem již popsal při rozboru významu velitelských stanovisek.

Nyní se obraťme ke dvěma dalším příkladům.

První je problematika protiletadlových řízených střel. Obecná teze stanoví, že činnost těchto prostředků zamezí průletu vlastního letectva, a proto je potřeba vytvořit tomuto letectvu průletová pásma zničením příslušných baterií. Problém je v tom, kolik a kde umístěných baterií máme zničit. Že k tomu nestačí zničit jednu nebo dvě sousední, dostatečně známe. Přesto se ale prakticky velmi často spokojíme s právě takovým způsobem, ačkoli

tím ničeho nedosáhneme. Prostě „narušíme“ systém PVO nepřítel. Že toto „narušení“ ve skutečnosti narušením není, že nepřítel má prostředky k včasné úhradě, to obvykle nezkoumáme.

Vytvořit průletové pásmo znamená konkrétně se ptát:

— kolik baterií vedle sebe a za sebou uskupených v jedné linii vyřadit,

— kolik baterií podle podobných hledisek vyřadit v linii druhé — popřípadě třetí.

Vytvoření průletového pásma jen vyřazením baterií v první linii otevře letectvu cestu pouze do dosahu prostředků umístěných v druhé linii. Prakticky by za této situace mohlo letectvo dosáhnout hloubky, kolem 30 km od předního okraje. Dále již působí druhá linie. Působení letectva však není zrovna především určeno jen do těchto hloubek.

Problém průletového pásma v liních protiletadlových řízených střel nemůžeme proto řešit polovičatě, volbou náhodně zvolených a několika málo baterií. Nejde přece jen o to něco, třeba včas, přesně a úplně zničit, ale zničit za určitým cílem, zámyslem, na základě jehož uskutečnění se dostaví právě tímto zámyslem předvídané důsledky.

Druhý případ můžeme popsat v souvislosti s ničením nepřátelských letišť. Řečeno krátce: budeme-li působit jen proti letišťům, aniž bychom věděli, že jsou obsazena, pak vlastně v podstatě činíme totéž, co v případě ničení protiletadlových řízených střel náhodně a neúplně volených. Opět můžeme hovořit o jistém „narušo-

vání“ činnosti letectva, ale ne o jeho ničení. Konkrétní posouzení vlivu počtu letišť, na které je možné provést manévr letectvem, dá přesnou odpověď na to, čeho jsme vlastně ničením neobsazených letišť dosáhli. To se netýká jen případu působení proti neobsazeným, ale i obsazeným, avšak momentálně bez letadel ve vzduchu operujících.

Oba dva příklady mohou spolu se všemi dosavadními, v případě postupu převážně v jejich smyslu, vytvořit situaci, že vlastně efektivně neničíme nic, ale jen si neustále připravujeme vhodné podmínky pro budoucnost. Takové „narušování“, ale skutečné situaci neodpovídající řešení, nemůže vést k úspěchu.

### Kritická doba

Velmi podstatnou složku uplatnění souvislosti při rozhodování o ničení nepřátelských cílů je doba, ve které má ke zničení dojít. Pro ilustraci uvedu příklad efektivně pracující kontrarozvědky. Vyřadit špiónážní síť nebo jednotlivé agenty můžeme kdykoli od okamžiku, kdy je kontrarozvědka zná. Na vyřazení je dvojnásobný názor. První dává přednost prevenci. Tehdy se zatýká ihned po zjištění. Druhý dává přednost nejkritičtější době. Tehdy se zatýká až bude nepřítel nejvíce špiónážní údaje potřebovat. Oba dva způsoby mají své výhody a nevýhody. Výhodou prvního je zamezení realizace potencionální funkce, totiž předávání informací druhé straně od samého začátku. To je zároveň naopak nevýhoda druhého způsobu. Výhodou druhého je však nemožnost zaktivizovat v krátké době další síť a agenty tak, aby právě tehdy, kdy to je nejvíce potřeba, docházely tolik potřebné údaje.

Samozřejmě, že právě opačná možnost je v případě prvního. V operační praxi polních vojsk je ostatně za všechny typický příklad analogický druhému příkladu v práci kontrarozvědky. Je to protipřiprava za obranné operace.

Nemůžeme jednoznačně přijímat jeden z obou příkladů. Zdá se, že obecně můžeme doporučit kombinaci obou, přičemž

převahu bude mít řešení ve smyslu druhého případu. Je výhodné, aby však od začátku zjištění byla sledována činnost nepřítelů a v případě hrozby bezprostředního nebezpečí zasáhnout. Z toho plyne, že volba doby pro zničení má být stanovena tak, aby vzhledem ke konkrétním podmínkám toto zničení mělo pro nepřítel nejnepriznivější dosah.

Platí, že existuje-li čas na aktivizaci a použití úhrady, mívá se samotný ničivý efekt velmi podstatně svým cílem. To je zvláště důležité za situace, kdy nepřítel disponuje množstvím prostředků a sil schopných za jistou dobu plnit dodatečně jinou funkci. Je to důležité i proto, že manévr v soudobých podmínkách je velmi pružný a rychlý.

Kritická doba je proto taková doba, která jednak vyloučí časově únosné řešení jiným způsobem nebo toto řešení znemožní zcela, která zároveň s tím způsobí, že zničením určitých cílů získáme převahu v tom či onom zamýšleném smyslu a posléze dezorganizujeme plánovitý systém nepřítelů a donutíme ho v nejlepším případě k improvizacím.

Kritická doba má ovšem i zpětný vztah k vlastní činnosti, zejména vzhledem k onomu prostředku, který má ničit. Náhorně to vynikne v souvislosti s časovým

použitím protitankových prostředků na tanky nepřítele. I když mají možnost palebně působit na maximální dálky, přece se jí vzdáváme ve prospěch palby na dálky přímého výstřelu. V tomto momentě totiž dosahujeme všech potřebných okolností najednou:

- ničíme tanky v době, která je pro nepřítele nejnepříznivější, protože nemá čas ani prostředky k úhradě zničených;
- pravděpodobnost zásahu je nesrovnatelně větší, než při střelbě na maximální dálky;

- neposkytujeme nepříteli čas na ničení našich prostředků v takové míře, které by mohl dosáhnout, kdybychom zahájili palbu již na maximální dálky.

Je tedy zřejmé, že úvaha o kritické

době ničení je věcí dávné praxe (viz i příklad s protipřípravou) a že v současné době je potřeba ji v souvislosti s použitím třeba i ničivějších prostředků nadále tím více aplikovat.

V každém případě bude předmětem našich úvah a konečného rozhodnutí volba mezi prevencí a zásahem v momentě nejméně příznivém pro nepřítele. Z toho zřetel je pak třeba v konkrétních případech posuzovat, zda je správné automaticky ničit cíl ihned po jeho zjištění. Někdy bude kritická doba totožná s tímto momentem, někdy mu bude naprosto odporovat.

Konkrétní situace vytvářená neopakovatelnými podmínkami to proto bude, kterou musíme brát v úvahu i vzhledem k volbě doby ničení.

### Závěry

Každým ničením chceme něčeho dosáhnout. Rozhodnutí o tom, který objekt se má stát cílem takového ničení, vyplývá vždy z posouzení vztahu tohoto objektu k vlastní straně. Není důležité zkoumat sumárně všechny možné cíle a vytyčovat jejich vztahy k vlastní straně, ale postačí omezit se jen na zkoumání vlivu konkrétních podmínek při tomto rozhodování.

Tyto podmínky způsobují, že obecně platné řetězce souvislostí příčin a následků nemůžeme použít pro každý případ a jednou pro vždy.

Prvním úkolem při rozhodnutí bude proto vyjasnění existence těchto nutných podmínek pro vznik očekávaných následků. Spolu s tím pak odvrhnutí jakýchkoli šablon a předem daných schémat. Mezi nejčastěji se vyskytující nutné podmínky patří zejména faktor záložních prvků. Musíme proto vždy zkoumat, zda obecně teze příčin a následků platí, budou-li se v daném případě vyskytovat tyto záložní prvky. Prakticky to znamená, že zastoupí-li funkci zničeného objektu nebo prostředku objekt nebo prostředek jiný, zejména takový, který je k tomu předem určen, pak zničení ztrácí smysl.

Druhou z podmínek je skutečný, v konkrétní situaci existující vztah nepřítel-

ského prostředku k naší sestavě. Nebude-li např. vhodných cílů v naší sestavě, nebude-li k tomu třeba ani munice nebo čas, pak teze o největší a permanentní nebezpečnosti prostředku hromadného ničení ztrácí v této situaci platnost.

Konečně třetí podmínka, kterou bychom měli vždycky sledovat je celková situace, vliv souvislostí jednotlivých prvků nepřátelské sestavy navzájem. Přecenění jedné na úkor druhých, zničení pouze jednoho komplexu a pominutí nebo jen nepatrné narušení druhého způsobí, že výsledné působení našeho ničení se mine účinkem. To je vzpomínaný případ špatné proporce mezi úrovní ničení prvosledových divizí nepřítel a objekty v operační hloubce.

Konkrétní zkoumání situace vyžaduje nejen určen skutečně vhodných cílů, ale také doby, kdy se tyto cíle mají ničit. Nejvhodnější je taková doba, která zneškodní nepříteli včasná dodatečná opatření, mající za účel eliminování ztráty určitého prvku vlastní sestavy. Takovou dobu nazýváme dobou kritickou. Nepomíjitelnou součástí rozhodování ke stanovení druhu ničených cílů a doby, ve které se tak má stát, je i konkrétní situaci odpovídající využití výsledků ničení. V tomto směru se

velmi nepříznivě projeví jakékoli polovičaté řešení, které by bylo pokládáno za řešení důsledné. Následky pramenící z přecenění dosahu ničivé činnosti pak musí nutně způsobit veliké a nepředvídané potíže vlastní straně, což může v konečném důsledku, i vzdor skutečnému zničení některých cílů, přivodit dalekosáhlý nezdár. To je třeba připad s nedůsledným ničením baterií protiletadlových řízených střel. Vždy je třeba klást otázku, co se stane po zničení určitého cíle a jak tím bude ovlivněna situace nepřítele a v důsledku toho i situace vlastní. Efektivní řešení nikdy nebylo a nebude v tom, že se budeme snažit ničít ty objekty v sestavě nepřítele, které sice mají, obecně vzato, ten či onen význam, ale nemusí jej mít v konkrétní situaci. Toto řešení je nesprávné proto, že předpokládá skutečnosti, které nikdy nemohou existovat. Předně předpokládá, že postupně vyřadíme všechny tyto prvky a tedy nakonec zničíme všechno, co by nám mohlo být nebezpečné. To je první hrubý omyl, protože v takovéto činnosti nebudeme mít nikdy ani dost průzkumných ani ničivých prostředků.

Druhá chyba spočívá v nedbání určitých momentů v daném konkrétním případě, pomíjí momentálně rozhodující prv-

ky nepřátelské sestavy a vystavuje nás proto jejich nerušenému působení, zatímco ničení probíhá na vedlejším poli. Bez správné reakce na přítomnost nemůžeme očekávat příznivou budoucnost. To plně platí i v případě tohoto rozhodování. Konkrétnost musí být vyžadována i v ocenění důsledku ničení. Tedy takového ocenění, které by obsáhlo jak prostorové, tak časové důsledky našeho ničení, jak předpokládanou činnost nepřítele bezprostředně v prostoru ničení, tak i v ostatních prostorech, jak bezprostředně po okamžiku zničení, tak v určitých intervalech po něm.

Problematika určování objektů ničení je samozřejmě složitá záležitost, a to nejen vzhledem k tomu, co bylo obsahem tohoto článku. Praxe nám v průběhu let ukazuje neustálou precizaci a stoupající kvalitu této činnosti. Stav, který jsme pokládali za uspokojivý třeba v padesátých letech, dnes pokládáme za zcela nevyhovující. Vývoj jde zde prokazatelně stále k vyšší kvalitě. To ale neznamená, že již v současné době není co zlepšovat, byť i někdy za cenu nepříjemného odmítnutí dosavadní praxe. Jedním z takových směrů nutných zlepšení je právě snaha o prosazení konkrétního pohledu na věc. To bylo také účelem tohoto článku.